

השבוע. כשתמכה בדין בעניין תקציבי הביטחון, מבלי לקבל על עצמה את האחריות לקיצוץ בתקציבי המישרדים האחרים - הלכה בכיוון זה.

דיעות

לקח

מפואר

המעמד היה פאטיטי. קציני סגל הפיקוד העליון של צה"ל, שרובם המכריע היו קצינים זוטרים כאשר שימש דוד בן-גוריון בתפקיד שר הביטחון, חלקו לישיש בן ה-85 לכבוד יום הולדתו, כבוד צבאי מלא, כיאות לאיש שהטביע את חותמו על האיש, יותר מכל אדם בודד אחר על צה"ל.

רבים מהם, שלא עבדו מעולם במחיצתו של בן-גוריון, נדהמו לראותו כשהוא ניצב על רגליו במשך שעה ארוכה בבית החייל בתל-אביב, שם נערכה לכבודו חגיגת יום ההולדת הצבאי, כאשר מפעם לפעם מועד זכרונו ומגלה סימני שיכחה האופייניים לגילו. כך למשל, לא הצליח ביג' להיזכר איך נקראה המפלגה אליה השתייך עם הקמת המדינה, כאשר אימץ את זכרונו, ניסה האלוף להט לסייע לו, והזכיר לו: "מפא"י..." בן-גוריון ביטל את דבריו בתנועת-יד, אמר כאילו לעצמו: "אולי זה היה פועלי ציון..."

"אברהם החזיר הכל". נראה היה שביג' התכוון מראש לנאום שישא בפני הקצונה הבכירה של צה"ל. הוא הקדים ואמר כי מה שיאמר יאמר כאדם פרטי, ואו סיפר לקצינים את סיפורו של אבי האומה, אברהם אבינו כפי שסופר בספר בראשית פרק י"ד, ושלפתעת ביג' אין לומדים ממנו לקח.

הסיפור התנ"כי עוסק במלחמת מלכי האמורי, בראשות כדלעומר, במלכי סדום. בשמעו על נצחון כדלעומר, אוסף אברהם אבינו את צבאו, המונה 318 איש, ויוצא

בן-גוריון

לקח מאבי האומה

לרדוף אחרי המנצחים כדי להחזיר למנוחתם את מה שנגזל מהם.

אמר ביג': "מלכי סדום רצו לתת לי אברהם את כל הרכוש, אבל הוא לא רצה לקחת דבר. הוא החזיר הכל... הוא לא רצה להינות ממשוהו ששייך להם, זה אחד המעשים המפוארים ביותר בהיסטוריה היהודית... אבי האומה נלחם בגבורה ובמהירות אך לא רצה לקחת שום דבר ממה שהציעו לו והחזיר את הכל..."

בן-גוריון עבר מנושא זה לנושאים אחרים, מבלי להסביר מדוע הביא דווקא סיפור זה בפני קציני צה"ל הבכירים. אבל לא היה צורך בשום הסבר או פירושים, היה ברור לכל כי ביג' הביא את סיפורו של אבי האומה כדי ללמד את קציני צה"ל שהנצחון בקרב אינו העיקר, אלא נדיבות הלוחם, היודע להחזיר מה ששייך לאחרים.

הממשלה

ריח חדש

באוור

מאז חדר לתודעת אנשי הצמרת כי גולדה מאיר אכן עשויה לרדת מכס המלכתה בעוד שלושה עד ששה חודשים, השתנתה האווירה כליל.

ריח ההודמנות עלה באפם של עסקנים רבים, הסבורים כי יוכלו להשתתף איכר שוה בקרב על הירושה, לכרות בריתות, להרוויח נתחים, למכור את תמיכתם למועמד זה או אחר.

אך את המתח העיקרי יצר המאבק בין שני המועמדים העיקריים לירושה: פינחס ספיר ומשה דיין.

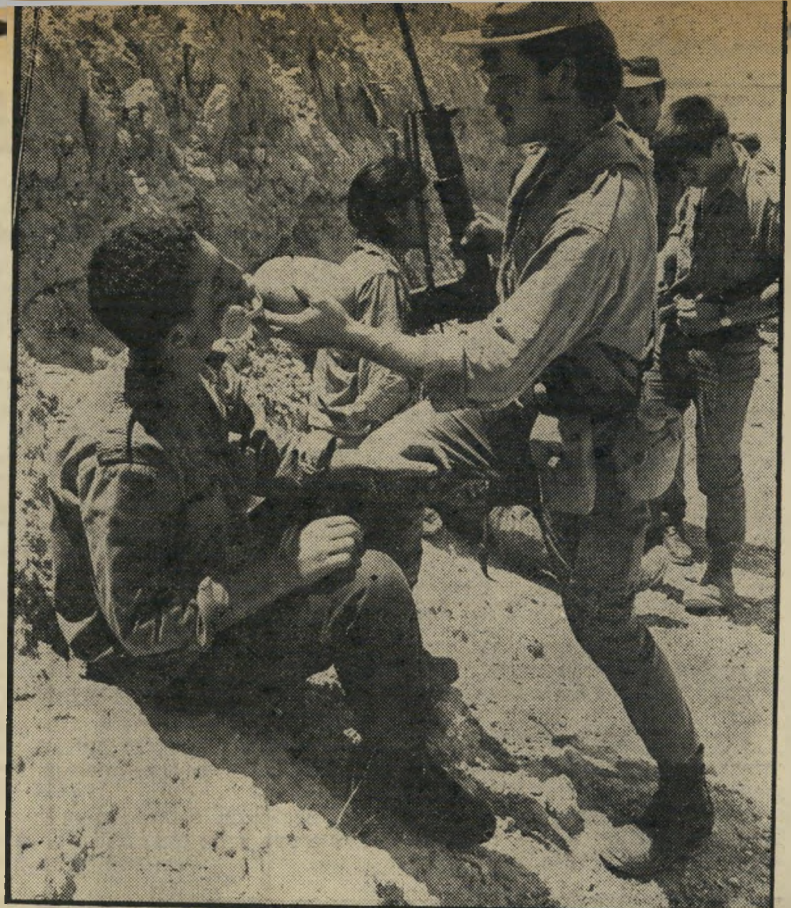
שלוש חזיתות. בשבוע הקודם עמדה במרכז מאבק זה התקפתו הגדולה של ספיר, שדרש לקצץ את תקציב הביטחון המנופח, דרישה שעוררה הד עמוק בציבור עמוסי-המיסים.

דיין השיב השבוע מלחמה בכמה זירות שונות:

הוא הציג את תלושי-התשלום של טייס חיל-האוויר, בהשוואה לטייסי אר-על, כדי להוכיח שאין ביובוז במערכת-הביטחון. אולם איש לא טען כי משכורות הטיילים דווקא מוגזמות, הביזבוז שורר בי מקומות אחרים.

נאמני דיין פתחו בהתקפה מוחצת על אבא אבן, בגלל דברים שאמר בראיון ב"אמריקה על חוסר הטעם במימון נוספים נגד פושעי-מלחמה נאציים. דבריו של אבן היו, מן הסתם, הבעת דיעה כנה, שרבים שותפים לה. אולם מבחינה פוליטית היתה זו פליטת-פה תמוהה, וקל היה לנצל אותה.

בראש ההתקפה עמדה חנה זמר, עורכת דבר. אחרי שליכת המפלגה גינתה את ההתקפה והתייצבה אוטומטית לימין אבן.

שיעת הפידאיון

כפי שהיא מתבטאת בתצלום זה, בו מגיש חייל צה"ל מים לפידאי שברח מירדן בשעת הטבח האחרון, עשתה רושם עמוק על הפלסטינים, גרמה לאובדן אמונם בפידאיון. אך אם לא יינתן ביטוי אחר ללאומיות הפלסטינית, עלול מצב זה להשתנות.

השלמה, אינו נופל בהרבה מחשבי בות המעשה הגואל שהביא להקימת מדינתנו. באור זה אני מציע לשקול את טיב הנימוקים הקוראים להחייבה.

משום-מה קשה לרבים להבין כי כל כיבוש צבאי הופך, מעבר לנקודה מסויימת, לגורם מתסיס וממריד. אין זה מטבע האדם להיות ללא חופש, מבלי להיות אדון לגורלו, ללא הזכות להתבטא ולהתאגד ור לבחור במנהיגים.

המשכת מצב בלתי-טבעי זה תוליד, במוקדם או במאוחר, תהייה לביים נגדיים, העלולים לכרות תהום חדשה בין ישראל ופלסטיין.

הזמן הוא עכשיו!

אחד מדבריו טען השר שלמה הלל, האחראי-כביכול למגעים עם אוכלוסיית השטחים המוחזקים, שלא ייתכן כלל להעניק חופש פוליטי במצב של שיל-טון-כיבוש צבאי.

חששנו שהשר הידל אינו מצוי בתקדימים היסטוריים.

מיבנה הקהילית הפדרלית הגרמנית מחד, ומיבנה הקהילית הדמוקרטית הגרמנית ניה מאידך, נוצרו שניהם בשלמותם תחת כיבוש צבאי, המישטר הקיים ביפאן, על מוסדותיו והחוקה שלו, נולדו כולו תחת מישטר של כיבוש צבאי אמריקאי. ובכל זאת, לא בגרמניה המערבית ולא ביפאן נוצרו מיסטיקוויזלינגים, ובשני המיקרים החזיק המישטר החדש מעמד, ולא נפל בידי כוחות פיצוניהם, גם אחרי ששני הטיים הכיבוש רשמית.

אני משתמש בדוגמות אלה ככוונה, כי הן הוזכרו לאחרונה במאמר של הוגה דעות פלסטיני, שפורסם בעיתון ערבי. הן מוכיחות ששילטון בנות, אמצא את עצמו במצב של כובש אחרי מלחמה שניכפתה עליו, יכול לתת דחיפה להתפתחות חיובית לקראת שלום ודו-קיום, ולטיפוח גורמי העצמאות והשיחרור של העם הכבוש, בעוד מישטר-הכיבוש קיים להלכה. לנו יש כיום הזדמנות כזאת. עם כל הכבוד לנימוקים הנגדיים, שאיני מוזדק אף באחד מהם, אני חוזר וטוען: חכה נעניק לעם הפלסטיני חרות פוליטית עכשיו - כדי שיהיה לנו עם מן לברות שגורמי אמת מחר.

ואילו המדינאי המכשך לחטיב בעט את חותמו על העתיד, עוסק בהווה, ומשתדל להשפיע עליו בכיוון הרצוי.

מחפשים אליבי

לדחייה

אני טוען, על כן, שהמצב הנוכחי נוח לפיתוח יוזמה ישראלית רבת-מעוף כלפי העם הפלסטיני - יוזמה שתיצור בעצמה (אך לא לבדה) התפתחות בכיוון חדש.

אין לי שום ביטחון שאותה אפישרות תהיה קיימת, באותה צורה, גם בעור ארבע שנים, או בעור שנתיים.

בפוליטיקה יש תמיד נטייה לדחות הכרעות, עצלנות מחשבתית, אינטרסים אישיים ומפלגתיים, האינרציה הטבעית בהיותו של כל מנגנון ממוסד - כל אלה מתנגדים ליוזמה חדשה, ומחפשים אליבי לדחייתה.

אודם הכניעה לנטייה זו יכולה להיות חרתי-אסוף.

אזכיר שוב דוגמה אחת מנסיוננו הראומי שלנו. במאי 1948 היה קיים צירוף נדיר של נסיבות נוחות להקמת מדינת ישראל, שתי מעצמות-העל הכבירות היו בנות-בריתנו. גודייה-הגנה היו ערוכים לי קבלת פני פולשים. המצב בארץ היה נוח. הקואליציה של שליטי-ערב היתה מעוררת רח.

רוב הגורמים האלה השתנו תוך זמן קצר. סטאלין נאחז בטירוף אנטי-ישראלי ואנטי-ישראלי, ירחיח-הדבש האמריקאי סובייטי הקצצר נסתיים, המהפכה המצרית שינתה את המציאות המרחבית. אילו דחינו את הקמת המדינה בשנתיים בלבד, היינו גורמים בכייה לדורות רבים. אפילו דחייה של כמה חודשים היתה עלולה להיות מסוכנת.

גם אז בשמעו קולות של חכמים, ועימם נימוקים כבדי-מישקל, שהציעו דחייה, לי מזלנו, נמצא מי שהכריע הכרעה היסטורית לטובת המעשה הנוער.

אני משוכנע כי חשיבות המעשה הגואל, שביא את חשוקם ואת הי